

Çingiz hana garşı taryhyň gizlin terakty: Hasan Sabbah we Alamut galasy

Category: Kitapcy,Taryhy makalalar

написано kitapcy | 26 января, 2025

Çingiz hana garşı taryhyň gizlin terakty: Hasan Sabbah we
Alamut galasy ÇINGIZ HANA GARŞY TARYHYŇ GIZLIN TERAKTY: HASAN
SABBAH we ALAMUT GALASY

Taryhyň čaňly sahypalarynyň arasynda jana kast edýän ýörite toparlaryň iň meşhury bolan haş-haşynlaryň (ýa-da beýleki ady bilen nizariler) tälim berlen galalary legenda mysaly al-asmanda howalanyp, häsirem dim-dik dur. Bu galalaryň iň meşhury Hasan Sabbahyň mesgeni hökmünde tanalan Alamut galasydyr. Bir mahallar dünýäniň çar künjüne gorkudan ýaňa zagyrdanan bu gala Ýewropadan gelen talap bilen ýene bir gezek üns merkezine giripdi.

- **Rim papasynyň tabşyrygy: Haş-haşynlara buýrulan howply ýumuş**

XIII asyryň başlarynda Ýewropa çäklerini ýyldyrym çaltlygynda giñeldip barýan Mongol imperiyasynyň hökümdary Çingiz handan öler ýaly gorkýardy. Ýewropanyň iň güýçli goşunlary-da Çingiz hanyň rehim-şepagatsyzlygynyň we strategiki paýhasynyň garşysynda näderinu bilmän galypdy. Şonuň üçinem Ýewropa bu howpy aradan aýyrmak üçin jeň meýdanlarynyň daşyndan bir çykalga tapmagy makul bildi. Şol döwrüň Rim papasy we beýleji ýokary çinli ýewropaly ýolbaşçylar bu gizlin we howply tabşyrygy haş-haşynlara berdiler. Eger haş-haşynlar bu ýumşy bitirip bilseler, Ýewropadan uly sylag almalydylar.

- **Haş-haşynlaryň ölüm howply meýilnamasy**

Alamut galasynda bu tabşyryň jikme-jiklikleri incegöz elekden geçirilip, ykjäm taýýarlyk görülýärdi. Çingiz ýaly birini öldürmek ýönekeý teraktdan has köprän zady talap edýärdi. Haş-haşynlar Çingiz hana ýakynlaşmagyň we ony öldürmegiň iň täsirli ýoluny tapmak üçin birnäçe günlär maslahat edipdir. Emma bu gizlin meýilnama heniz güýje girmänkä, Çingiz hanyň gulagyna ýetirilipdir. Taryhyň iň güýçli hökümdarlaryndan bolan Çingiz han haş-haşynlaryň amala aşyrjak teraktyna garşı dessine öňüni alyş taýýarlygyny görmäge başlapdyr.

- **Garagurumyň ýolundaky ganly garpyşyk**

Haş-haşynlar Çingiz hany öldürmek üçin kyrk pidaýysyny söwdagäriň tüýsünde Garaguruma ugradypdyr. Emma bu pidaýylar (smertnikler) Garaguruma barmanka Hazar daglarynyň eteginde Çingiz hanyň çaklaňja otrýady tarapyndan gabaldy. Otuz dokuz

haş-haşyn pidaýysy dirilige sunda gark edilip, balyklara şam edildi. Diňe biri bolup geçenleri Alamutyň dykgatyna ýetirmek we türki taýpalardan bileleşen bu güýçli goşunyndan daşda durmagy duýdurmak maksady bilen diri galdyryldy.

• **Haş-haşynlar we olaryň garaňky geçmişi**

Haş-haşynlar Hasan Sabbah taralyndan gurlan we yslamyň şaýy mezhebininiň bir şahasy bolan nizarileriň teraktçy toparydy. Bu topar Alamut galasynda tälîm alyp, döwrüniň iň gorkuly terrorçylaryna öwrülipdi. Özlerini haş-haş (neşe, marihuana) ösümligine uýgunlaşdyryp, ölüme gözünü gyrmış gitjek derejede taýýarlaj pidaýylar duşmanlaryny mazaly yzarlap, duýdansyz hüjümleri guranlaryndan soñ gözden gaýyp bolýardylar. Emma Çingiz ýaly adamy öldürmek haş-haşynlaryň iň kyn işlerinden biri boldy we bu şowsuzlyk bilen tamamlandy.

• **Ýewropanyň lapykeçligi we mongol howpy**

Haş-haşynlaryň bu ýumşy bitirip bilmezligi Ýewropanyň Çingiz hanyň garşysynda nähili çäresiz bolup galandygyny ýene bir gezek görkezdi. Mongol imperiyasy Ýewropanyň çäklerini alkymlap gelýärdi. Haş-haşynlaryň bu şowsuzlugy olaryň syrly we ölüm howply at-abraýyny belli bir derejede ýere dökdi. Emma bu hadysa taryhyň iň uly teraktyna edilen synanyşyklaryň biri hökmünde ýatda galsy we haş-haşynlaryň garaňky taryhyna täze sahypany ýazdy.

Çingiz hana garşı guralan bu terakt haş-haşynlarynam ukyp-başarnyklarynyň ýetmeýän zadynyň bardygyny görkezdi. Hasan Sabbahyň pidaýylary taryhyň iň uly hökümdarlarynyň birini öldürmäge synanyşanda mongol goşunynyň rehim-şepagatsyzlygynyň we strategiki pähim-paýhasynyň garşysynda näderini bilmän galdylar. Bu hadysa haş-haşynlaryň garaňky we gorkunç dünýäsiniň bir parçası hökmünde taryhyň çuňluklaryna ýazyldy.

Internet maglumatlary esasynda taýýarlandy. Taryhy makalalar